

Afonso Cruz

VIRÁGOK



AFONSO CRUZ

VIRÁGOK

Fordította: Bense Mónika

TYPOTEX



This project has been funded with support from the European Commission. This publication reflects the views only of the author, and the Commission cannot be held responsible for any use which may be made of the information contained therein.
Az Európai Bizottság támogatást nyújtott ennek a projektnek a költségeihez. Ez a kiadvány a szerző nézeteit tükrözi, és az Európai Bizottság nem tehető felelőssé az abban foglaltak bármilyen felhasználásáért.

*Obra apoiada pela Direção-Geral do Livro, dos
Arquivos e das Bibliotecas/Portugal – Funded by the
General Directorate for Book, Archives and Libraries*



**REPÚBLICA
PORTUGUESA**

CULTURA
DIREÇÃO-GERAL DO LIVRO, DOS ARQUIVOS E
DAS BIBLIOTECAS

Afonso Cruz: Flores

Copyright © 2016, Afonso Cruz

The author is represented by Bookoffice (<http://bookoffice.booktailors.com>)

Hungarian translation © Bense Mónika, 2017

Hungarian edition © Typotex, Budapest, 2017

Engedély nélkül semmilyen formában nem másolható!

ISBN 978 963 279 939 1

ISSN 2064–2989

TYPOTEX VILÁGIRODALOM

Sorozatszerkesztő: Sosity Beáta

Kedves Olvasó!

Köszönjük, hogy kínálatunkból választott olvasnivalót!

Újabb kiadványainkról, akcióinkról a **www.tygotex.hu**
és a **[facebook.com/tygotexkiado](https://www.facebook.com/tygotexkiado)** oldalakon értesülhet.

Kiadja a Typotex Elektronikus Kiadó Kft.

Felelős vezető: Votisky Zsuzsa

Főszerkesztő: Horváth Balázs

Felelős szerkesztő: Sepsi László

Tipográfia: Kiss Barnabás

A borítót a szerző grafikájának felhasználásával Nagy Norbert készítette

Művészeti vezető: Sosity Beáta

Nyomás: Séd Nyomda Kft.

Felelős vezető: Katona Szilvia

Tó Manelnek

Mindig lesznek virágok azok
számára, akik látni szeretnék őket.
– *Matisse* –

Mindent újrakezdünk. Nem
adjuk meg magunkat.¹
– *Lars Gustafsson* –

Hatoljunk beljebb a sűrűbe.²
– *Keresztes Szent János* –

KEDVES OLVASÓ!

Bizonyára észre fogja venni, hogy az -o-ra és -e-re végződő szavak toldalékolásánál eltértünk attól, amit egy magyar olvasó szeme megkívánna. A portugál nyelvben ugyanis a szó végi hangsúlytalan -o-t u-nak, az -e-t pedig egészen zárt, alig hallható ö-hangnak ejtjük. Az ilyen szó végi magánhangzók toldalékolására a magyar helyesírásban pillanatnyilag nincs szabály, de mi úgy gondoljuk, hogy akkor maradunk közel a portugál kiejtéshez, ha valamilyen formában jelezzük önök felé, hogy az ott nem -ó-nak és -é-nek ejtendő.

Mi a kötőjelet választottuk.

– A KIADÓ –

HULLÁMZÓ

érzelmeink maradványaival álltam apám földi maradványai fölött. Testem halkán még a nevét suttogta, pont úgy, ahogy a vér csordogál az ereimben. Nem hullott a könnyem, ott rekedt a szív valamelyik előcsarnokában, vagy hol is van az a hely, ahol keserves munkával előállítják a könnyeket.

Clarisse ott állt mellettem. Egymásba fontuk karjainkat, a vállamra hajtotta a fejét.

Sötét szemüvegemen át figyeltem az embereket a temetésen, Carla gyönyörű volt feketében, a haja egyenes, rövid ruhájából kivillant a combja, arcára kiült a fájdalom, de hát mégse gondolhattam rá így, amikor apámat temettük, Carla különben is első unokatestvérem. Mindenfelé a halál pusztítása, az arcokon, az emlékek között. Anya néhányszor felkiáltott, Zé, Zé, Zé, így hívták apámat, ekkor csordult ki néhány könnycsepp a szememből, nem is annyira apámért, aki halotti komolyságában feküdt előttünk, hanem anyám fájdalma miatt, mely annyira élesen, katartikusan és a siciliana legfájdalmasabb módján nyilvánult meg, hogy minden egyes Zé-kiáltása készként hasított a levegőbe, Zé, Zé, Zé.

Akkora volt a hőség, hogy folyt az izzadság a hátamon, de nem, nem is izzadság volt az, hanem a halál nyelve nyalta végig a gerincemet fönről lefelé, az rántott le a porba, ennek a furcsa lénynek a forró nyelve változtat minket porrá és hamuvá, ettől lesz végül minden por és hamu. Éreztem virágillatú leheletét, mert valójában nem úgy bűzlik, ahogy azt az ember gondolná, hanem a koporsókat, majd később a sírokat díszítő rózsá-, margaréta- és kardvirágkoszorúk illatát

árasztja magából. Minden virágillatú, a dolgok legeslegvége nem csatornaszagtól vagy rothadástól bűzlik, hanem virágillattól. Zé, Zé, Zé, kiáltozta anyám, és közben nyaldosta a hátunkat a halál, végighúzta nyelvének leheletvékony pengéjét az élők testén, mint amikor valaki egy kis aperitifet nyalogat.

És mialatt a pap visszaadta a földnek azt, ami a földé, én istenkáromlásokkal áldottam az Istent.

NEM MINDEN könnycsepp egyforma. A hagymapucolás közben elsírt könnycseppek kémiai összetételüket tekintve mások, mint azok a könnyek, melyeket apánk temetésén sírunk el. Minden könnycseppben vannak olajak, antitestek és enzimek. A könnycseppek, melyeket aznap sírtam el, amikor egy lapát meszet dobtam apám sírgödrébe, a mikroszkopikusan felfedezhető részecskéken túl annak a ténynek a végtelen szomorúságát is magukban hordozták, hogy több üveg bort már nem fogunk megosztani egymással. A hagymakönny egy dolog, a szív könnye pedig valami egész más. Aznap a hetvenes évekre hajazó, zöld lencsés, aranyozott szárú Ray-Ban napszemüveget viseltem. Dulce nagynéném azt mondta, apám egy csoda volt, igazi Artemisz-templom, erre én azt mondtam, hogy igen, az volt, természetesen az volt, aztán odajött Henrique bácsi, elém tolta hatalmas hasát, ami mindig pár perccel megelőzte őt, megvakarta a micsodáját, mielőtt belekezdedt, hogy hát igen, apám igazi fenegyerek volt, nagy bridzsjátékos, és a zsebkendőjéből micsoda nyulakat meg mindenféle más figurákat tudott hajtogatni, amiket aztán hasbeszéléssel életre keltett. Nekem amúgy ilyenkor mindig úgy tűnt, betegség támadta meg apámat, valami feltartóztathatatlan nyavalya: előkapta a zsebkendőjét, belefújta az orrát, aztán csomót kötött rá, majd nyúlfejet formázott belőle, és közben vékony hangon beszélt hozzám, én meg azonnal sírva fakadtam, nem tudom, miért, de utáltam, ha ezt csinálta, valami ősi félelem szállt meg ilyenkor, bevette magát a testembe, olyan érzés volt, mint amikor pálinkát iszik az ember.

Csak azután értem haza Clarisse-szal és a lányommal, Beatrizsal, miután a Benfica-temetővel szemben egy étteremben tükörtojásos marhaszeletet ebédeltünk.

A DÉLUTÁN

ragadozó módjára, óvatosan követte a lépteimet, amikor lementem megnézni a postát. Egy alakra lettem figyelmes, ott állt mellettem. Besütött a nap az épület egyik kisablakán, és mivel épp a szemembe tűzött, szemellenzőt formáltam a kezemből, és csak ekkor jöttem rá, hogy Ulme úr az, aki a szomszéd lakásban lakott. Odaköszöntem neki. Jó napot, mondtam, jó napot, válaszolta, lejöttem megnézni a postát, én is. Úgy tűnt, éveket öregedett azóta, hogy pár hónapja utoljára láttam. Ritkán szoktunk összefutni, ő alig teszi ki a lábát a lakásból, én meg nem vagyok az a kimondottan társasági ember. Azt mondtam neki, úgy látszik, a nyár leginkább a napon sütkérező gyíkoknak kedvez, mert akkora a hőség, mintha végezni akarna magával a bolygó. Erre elmosolyodott. Az ajka vaskos volt, apró szeme szőrös vízesés hatását keltő szemöldök alól nézett rám. Nem tudom, miért, de hirtelen kedvem támadt meghívni őt egy kávéra. Még sose hívtam meg, pedig már több mint hét éve lakott a szomszéd ajtó mögött. Megiszunk egy kávé? Igent mondott.

Ahogy fölfelé haladtunk, én mentem mögötte, és figyeltem, ahogy óriási feneke ide-oda imbolyog. Átlátszó lennadrágban volt, melyen átütött az alsója. Felértünk a lépcsőfordulóba, ahol Ulme úr nekidőlt a falnak, hogy előreengedjen. Kinyitottam az ajtót, és betessékeltem a lakásba.

Bekísértem a nappaliba, érezze otthon magát, aztán kimentem kávéát főzni.

Mire visszaértem a konyhából, ő magához vett egy pornóújságot, amelyet egy XVIII. századi vörös mahagónipolcon tartottam. Viszonylag nagy a gyűjteményem, főleg a 60-as, 70-es és 80-as évekből.

– Még sose láttam.

– Mit?

– Meztelen nőt.

MEGÁLLTAM az újságosnál újságot venni.

Nem voltak jók a hírek, persze szinte már nincsenek is jó hírek, a tonhal kihalófélben, tovább pusztít az éhínség, fogynak az indiánok, hullanak a fogak, malária, tébécé, rák, munkanélküliség, madárinfluenza, ingadozó piac. Ahhoz, hogy a többit megtudjuk, már nem is kell újságot olvasnunk, ott van minden az emberek arcán. Amikor hazaértem, ment a tévé, Clarisse pedig a kanapén aludt. Bementem a vendégszobába, nyitva volt az ajtó, és akkor megláttam valamit, ami szörnyen felbosszantott. Én tényleg nem vagyok babonás, mégis van valami, amit érthetetlen módon utálok: ha meglátok egy kalapot az ágyon. Clarisse az ágyra tette a kalapomat. Pedig pontosan tudja, hogy ezt egyszerűen nem bírom elviselni.

Tartunk egy fogast ebben a szobában, oda szoktam felakasztani a kalapjaimat, amúgy rengeteg kalapom van a legkülönfélébb országokból, van filckalapom, meg van bőr-, gyapjú-, marokkói, pakisztáni és New York-i kalapom.

Ott is hagytam, mert arra gondoltam, biztos csak szórakozottságból felejtette az ágyon, és ha észreveszi, elteszi végre arról a baljós helyről (bár én egyáltalán nem vagyok babonás).

MÁSNAP

reggel kízó migrénre ébredtem, a halántéktól a tarkóig egy cipőtalppal szétaposott csikk volt a fejem. Lefőztem egy kávét, bevettem két fájdalomcsillapítót, de nem hatott, kedvem lett volna kihívni a tűzoltókat, oltásuk már el ezt a fájdalmat, hogy férhet ennyi fájdalom abba a néhány köbcentiméternyi koponyába, ha erre gondolok, rögtön megértem, miért mondják, hogy minden ember egy univerzum, mert ha nem az volna, nem férne el ennyi szenvedés egy fejben. Hol is olvastam, hogy a filozófusok szerint az ember mikrokozmosz, a tudósok viszont pontosan tudják, hogy valójában makrokozmosz? Azt mondják, Lewis Carroll azért írta meg az *Alice Csodaországban*-t, mert sokat kínozták a migrén. Nálam biztos nem szenvedett többet, még a végén én is összehozok egy remekművet.

Clarisse épp a lábát szőrtelenítette a fürdőszobában. Megálltam egy pillanatra, hogy megnézzem, és hirtelen úgy éreztem, szomorú tájat fürkészek, magam sem tudom, miért. Clarisse a vécé lehajtott fedelén ült, egyik lába a földön, a másik fönn, meztelen lábfejét rátámasztotta a fedélre, világoskék törölközőt terített maga alá. A fehér csempe, a szőrtelenítő gép zaja, a rutinos mozdulatok, a fehér bugyi, az előregörnyedő test, a bőrszínű hálóing, az ölébe hulló haja, melyet a füle mögé söpört (aztán megint az ölébe hullott a tincs, amit újra a füle mögé söpört), és ettől a jelenettől magam se tudom, miért, de sírni lett volna kedvem.

Kitártam a nappali két nagy ablakát, az erkélyre kihajolva elszívtam egy cigit, és közben a könyvtárat figyeltem az utca másik oldalán.

Ulme úrra gondoltam, az előző napi vallomása járt a fejemben. Lehetetlennek tartottam, hogy egy férfi az ő korában még sosem látott meztelen nőt, hisz egyfolytában meztelen képekkel bombáznak minket. Igaz, csak egy fényképről beszélt, de valószínűleg azt akarta vele közölni, hogy még sosem látott meztelen nőt élőben. De még így is nehezen akartam hinni neki.

Visszamentem a lakásba. A forró júliusi levegő megmozgatta a sötétítőket. A fürdőszobához mentem, megkocogtattam a nyitott ajtót, és azt mondtam Clarisse-nak, lemegyek egy kicsit, szükségem van még egy kávéra, megöl a migrén.

Amikor hazaértem, épp az Orquestra Mnor játszott – mindennap a legfelső emeleten próbáltak –, és az egész épületet betöltötték a dal-lamaik. Azul néni lágyan ringatózva ment föl a lépcsőn, kilencvenkét éves csontok ringtak a zene ritmusára, a finom himbálózást csak úgy vehette észre az ember, ha jól odafigyelt. Azul néni el szokott táncolgatni a zenészekkel – néha még a szomszédokkal is – a közösségi szoba mellett nyíló teraszon. A kilátás egyenesen pompás.

Egymást követték a mazurkák, tarantellák, dzsessz-sztenderdek, tangók, mornák, és mintha nyirkossá váltak volna a falak, ahogy magukba szívták a zene éteri nedvességét. Esküszöm rá, hogy láttam, ahogy vízcseppek csorognak le a földre.

MOSTANÁBAN, ha megérezem a számon Clarisse ajkát, biztosan tudom, hogy véget ért a története, nem idézi fel többé az első csókunkat. Hiszek benne, hogy egy kapcsolatban a csóknak örökre meg kell őriznie az első csók töménységét, egy élet történetét, a naplementéket, a sötétben elsuttogott szavakat, a szerelem minden bizonyosságát. Ám mindez mára már elmúlt. A (rég kimúlt) kutyánk oltásait érzem rajta, az iskolaigazgatóval folytatott beszélgetéseket, a mosatlan edényt, a kiegészített villanykörtét, a tetőbeázást, a közgyűléseket. Épp hogy csak megérintem az ajkát, és a beidegződéseinket, az adóhatóságot, a mosógép zaját érzem rajta. Úgy csókoljuk meg egymást, ahogy az ágyat szokás megvetni.

Kinn az idő az ablakot verte, vaskos volt a hőség, mely mintha egy súlyos ütéssel be akarná törni az üvegeket, hogy bejusson a lakásba. A térdeim közé lóगतott fejjel ültem a vécén, és az életre gondoltam, a végtelen unalomra, amelybe belesüllyedtem. Az órák, percek és másodpercek egyhangú ismétlődésétől fojtogatott a légszomj, valamiféle allergiás sokk.

Mi a szerelem, gondoltam a vécén ülve, a fehér csempék közt, melyek szegényesen tükrözték vissza fájdalmas arcom.

Végighúztam a kezem az államon, a szememen, öregnek és fáradtnak éreztem magam, kész voltam rá, hogy feladjam. A tükör olykor a valóság durva arculcsapásának érzetét váltja ki belőlem, máskor viszont az álom, a fikció dimenzióiba emel, egyfajta lényegi igazsághoz vezet, amely megtelepszik bennem, de a félnkségem miatt nem mer kilépni belőlem, csak amikor meghitt pillanatokot élek át.

Aznap a tükör csupán egy rosszkedvű férfi képét mutatta. De nem adom fel. Nem fogadhatok el egy akármilyen nekem szánt tükörképet. Nem adom fel.

Ahogy elhaladtam a vendégszoba előtt, észrevettem, hogy a kalap még mindig ott hever az ágyon. Úgy döntöttem, ott hagyom, hogy Clarisse végre felfogja, az ágyra tette a kalapomat, és mivel pontosan tudja, mennyire felidegesít, mennyire kihoz vele a sodromból, majd felakasztja szépen a fogasra.